



Het ideale BD-bedrijf



Jonge boeren met nieuwe ideeën worden oud. Net zoals niet ieder kiempje uitgroeit tot een volwassen plant, worden ook lang niet alle idealen verwirkelijkt die je als jonge BD bedacht. Ex-BD boer Sake Gerritsen (64) kijkt terug, en vooruit, vanuit het perspectief van zijn 'BD ster' die al die jaren voor hem scheen. Tekst | Sake Gerritsen

'Mijn ideale BD-bedrijf bestaat niet. Wel heb ik altijd een soort ideale *BD-ster* gehad, waar ik naar op weg was maar nooit gekomen ben. Want dan is het voorbij. In een bedrijf bestaat geen eindpunt, tenzij je het bedrijf stopt of wanneer je zelf stopt binnen het bedrijf, zoals ik afgelopen jaar gedaan heb.

Hoe zag die 'ster' er dan uit, de afgelopen 41 jaren die ik mijn bedrijf in Doldersum voerde?

In 1975 zat ik op de Warmonderhof en kreeg ik samen met mijn toenmalige klasgenoot Hans de uitdaging van Natuurmonumenten om een bedrijfsplan te maken voor een BD-bedrijf, dat naast een natuurgebied van Natuurmonumenten zou kunnen gaan draaien. Uitgangspunt was dat grond niet de beperkende factor is. Een bizar gegeven in landbouwland.

Om dit goed uit te zoeken bezochten we verschillende bedrijven, vooral in Duitsland. Alles in de Daf 44 van Hans. Op de achterbank zat ik met de typemachine op een Proserpina-kistje te werken aan het plan. Op verschillende bedrijven spraken we ervaren en inspirerende BD-boeren. Al snel wisten we dat ons uitgangspunt een melkveebedrijf moest zijn, zelfvoorzienend in de mest- en voederverzorging, met daarnaast een stuk akkerbouw, graan en eventueel nog andere teelten voor de verkoop. Een ander uitgangspunt was: mogelijkheden bieden aan ontwikkelingen op sociaal en/of cultureel gebied. Dit alles met een interne organisatie die ons de mogelijkheden zou bieden om zelf ook buiten het bedrijf een sociaal leven te kunnen hebben (we gingen uit van een tweemansbedrijf in maatschap). Maar hoe groot moest het

dan worden?? In Duitsland zagen we prachtige bedrijven: groot, veelzijdig en met veel mensen. Na afwegen welke maat passend zou zijn, kwamen we uit op een melkveestapel van zo'n 40 koeien en een totale oppervlakte van 59 hectare.

En dan begint de grote zoektocht in de uiteenzetting met de realiteit. De realiteit van de grondsoort, de stal, de (on)geschiktheid voor verschillende teelten en natuurlijk ook de financiële mogelijkheden. Natuurmonumenten werkte in de opbouwfase mee door een lage of uitgestelde pacht te vragen, er werd een potstal gebouwd en langzaam groeide het bedrijf naar zo'n 54 ha. In de loop van de tijd ontstond er een eigen foklijn op basis van Fries Hollandse koeien en stieren. De samenwerking met Hans stopte al in het eerste jaar. En later deden we nog twee pogingen om tot een samenwerking

Biodynamische landbouw: een **geschenk** aan de aarde

te komen, die niet gelukt zijn. Met het openstellen van het bedrijf voor werkweken van vrijescholen kwam er een bruisend stuk sociaal leven het bedrijf binnen. Zelfs mijn vrouw Marieke is met een vrijeschoolklas “meegekomen”.

Halverwege de jaren 90 werd duidelijk dat ons bedrijf geen toekomst meer had op die plek. Het beleid van Natuurmonumenten was veranderd. Natuurgebieden moesten groter en aaneensluitend worden, vernatting was het devies: voor ons gemengde BD-bedrijf was geen plaats meer.

We maakten onze nieuwe start in Echten: de Naoberhoeve, een gemengd BD-bedrijf met melkvee, tuinbouw en zorg. Het bedrijf werd kleiner in omvang, 38 ha, maar diverser en sociaal levendiger. Ook daar kwam er een maatschap binnen het agrarisch bedrijf. Deze is er nu nog, alleen ben ik er uitgestapt. Dat ook de grond nu is overgedragen aan Stichting BD-Grondbeheer maakt dat ik 's avonds best tevreden naar de sterren kan kijken. De ‘mijne’ is het dan misschien niet meer, maar ja wie wil er nou eigenaar zijn in het heeal? 🍷

De aarde zorgt goed voor ons: elke dag kunnen we genieten van gevarieerd eten en drinken. Wilt u de aarde iets teruggeven? Doe dan mee met de Naoberhoeve500.

De Naoberhoeve in Echten is in 1997 opgezet door Sake en Marieke Gerritsen. De groene locatie was voor hen liefde op het eerste gezicht. De akkers en weilanden zijn omzoomd met bomen, wat ruimte en tegelijkertijd geborgenheid geeft. Dat vonden zij goed passen bij een zorgboerderij.

Van het begin af aan heeft de Naoberhoeve zich sterk gemaakt voor ‘het sociale element’. Zorgvragers, vrijwilligers, stagelopers en klanten worden uitgenodigd om zich te verbinden met de Naoberhoeve. Dat doen zij door met elkaar te werken, voor elkaar te zorgen en van elkaar te leren. Dit *nao-ber-schap* hebben Sake en Marieke ook doorgevoerd in de bedrijfsovername. Door de grond deels te schenken en deels te verkopen aan Stichting Grondbeheer kunnen hun opvolgers – Gerlof, Maraike en Jurre – het bedrijf in essentie voortzetten. Die essentie is dat de Naoberhoeve een plek blijft waar iedereen zich in vrijheid kan ontplooiën. Om-

dat de Naoberhoeve daarmee van niemand persoonlijk is - en dus van iedereen -, past het zo goed dat de grond is overdragen aan Stichting Grondbeheer. Ondernemers kunnen flexibel in- en uitstappen en de fakkel aan elkaar doorgeven.

Met de schenking van Sake en Marieke zijn we er echter nog niet. Voor de aankoop heeft Stichting Grondbeheer een tijdelijke lening bij Triodos Bank afgesloten én een campagne op poten gezet om deze lening zo snel mogelijk af te lossen: de Naoberhoeve500. Het idee is dat 500 mensen allemaal iets schenken en/of obligaties kopen. Het mooie is dat deze campagne verder reikt dan de Naoberhoeve. Met het aflossen van de lening ontstaat er namelijk financiële ruimte voor de aankoop van de volgende biodynamische boerderij. Met vereende kracht kunnen we het areaal biodynamische landbouwgrond dus boerderij voor boerderij laten groeien. En daarmee geven we iets terug aan de aarde: een liefdevolle verzorging van de grond met biodynamische landbouw.



Meer weten of meedoen? Ga naar www.naoberhoeve500.nl. Elke bijdrage is welkom!